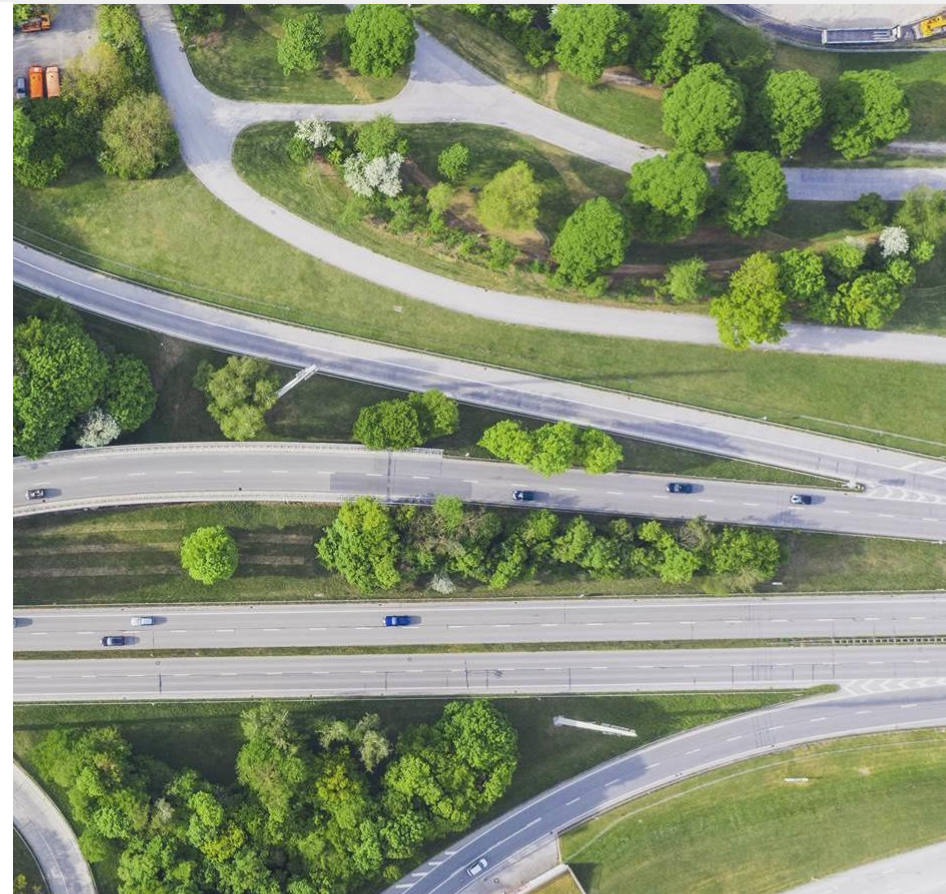
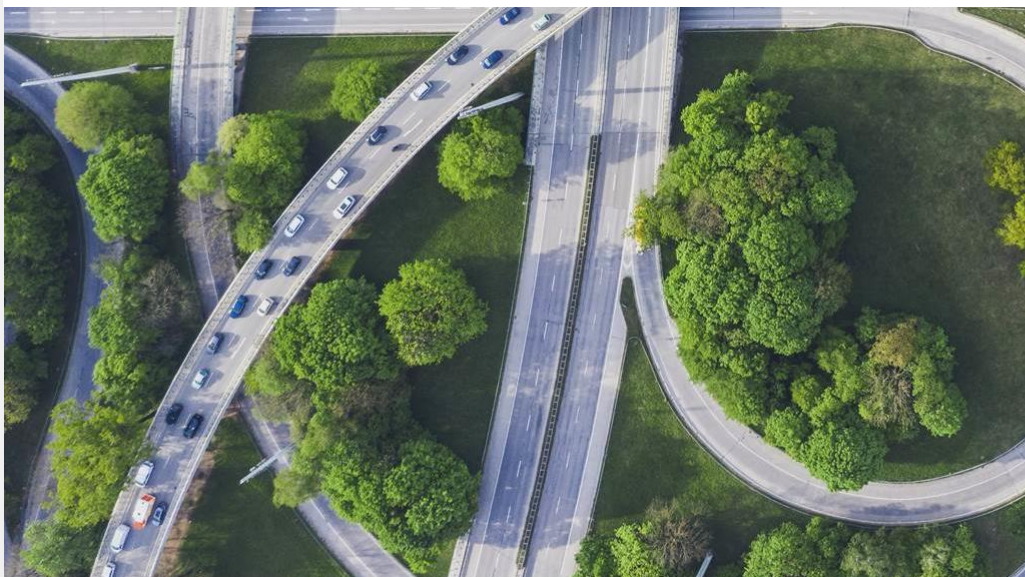

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk
- Aantal ontwikkelingen
- Vertaling naar inzet van uren

Jaarrekeningcontrole 2022 afstemming budget

5 oktober 2022

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk
- Aantal ontwikkelingen
- Vertaling naar inzet van uren

Vertrouwelijk
Provincie Utrecht
T.a.v. de Provinciale Staten
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

5 oktober 2022

Referentie:

Geachte leden van Provinciale Staten,
Hierbij ontvangt u onze uitwerking van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van de jaarrekeningcontrole 2022. Op basis van het jaarrekeningproces 2021, externe ontwikkelingen en ontwikkelingen in de interne beheersing c.q. organisatie hebben wij in dit voorstel een inschatting gemaakt van de in te zetten uren.

In het jaarrekeningtraject 2021 zijn op onderdelen verbeterstappen gezet in het jaarrekeningproces (o.a. interne controles, tussentijdse afsluitingen). Daarnaast hebben wij gezamenlijk ook moeten constateren dat de gehoopte bredere kwaliteitsverbetering en daarmee de verlaging van onze controle-uren nog niet is gerealiseerd.

Als gevolg hiervan hebben wij in onze doorkijk (zoals in vorige jaren weergegeven in het budgetvoorstel) een aanpassing moeten doorvoeren (minder snelle afbouw van de controle-uren).

Wij hebben samen met uw organisatie geëvalueerd. In uw organisatie is ook een interne evaluatie uitgevoerd. Hierbij zijn belangrijke verbeterpunten naar voren gekomen die in 2022 opgepakt gaan worden. Dit betreft o.a. het vormen van een breder projectteam voor de jaarrekeningcontrole en het naar voren halen van de uitvoering van diverse (interne) controles. Wij streven daarbij samen naar een soepel en zo efficiënt mogelijk proces.

Dit hebben wij vertaald in een controleaanpak (zoals opgenomen in het auditplan). In de komende periode voeren wij een beoordeling uit op de interne beheersing in de organisatie. Indien noodzakelijk zullen wij op basis hiervan het auditplan aanpassen. Wij zullen u hier dan afzonderlijk over informeren.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. M.J.A. Koedijk RA RE
partner

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk**
- Aantal ontwikkelingen
- Vertaling naar inzet van uren

Een terugblik op de controle 2021 en doorkijk naar 2022

- De jaarrekeningcontrole 2021 is conform planning afgerond. Wel is er veel extra inzet geweest aan beide kanten om het proces op deze manier af te ronden. Op onderdelen zijn in het jaarrekeningproces verbeteringen doorgevoerd (bijv. tussentijdse afsluitingen, oplevering van overlopende activa en passiva en kwaliteit van interne controles). Echter ook is duidelijk dat de kwaliteitsverbetering in het jaarrekeningproces niet is doorgezet (mede door ziekte). Zo waren bepaalde onderdelen kwalitatief niet voldoende opgeleverd (bijv. SiSA en materiële vaste activa).
- In maart 2022 hebben wij de FAC geïnformeerd over de stand van zaken en ook de verwachting uitgesproken dat het maximaal te besteden aantal uren zou worden overschreden. De belangrijkste redenen hiervoor waren een toename van het aantal SISA-regelingen en de kwaliteit van het jaarrekeningproces.
- De primaire inschatting van het aantal te besteden uren voor de controle 2021 was 2.300 – 2.700 uur. Met ons memo in maart 2022 is dit aantal uitgebreid met circa 200 uur (tot maximaal 2.900 uur). Uiteindelijk is het aantal werkelijke controle-uren uitgekomen op 2.941. De overschrijding is hierbij voor onze rekening gekomen.
- De organisatie wil in 2022 verdere verbeterlagen maken in het proces. Hiertoe is er eerst intern een evaluatie uitgevoerd met daarbij een aantal kernpunten, waaronder het strakker organiseren van het proces (met een breder team in plaats van beperkt aantal medewerkers), het eerder en beter opleveren van documenten voor de jaarrekeningcontrole en het verkorten van de doorlooptijd van het proces. De uitkomsten zijn met ons besproken en daarbij is het proces geëvalueerd. Belangrijke aandachtspunten die we hierbij hebben meegegeven is het inrichten van extra controles op de verwerking van de materiële vaste activa, een goede kwaliteitsreview op het opgeleverde jaarrekening en de oplevering van de SiSA-dossiers.
- In ons controleteam zijn een tweetal wijzigingen geweest (een nieuwe manager en senior manager). Aan de kant van de provincie zijn ook diverse wijzigingen in het financiële domein (bedrijfsvoering), zoals de directeur bedrijfsvoering, teamleider en strategische financiële adviseurs. Een belangrijk aandachtspunt in de uitvoering van de controle. Dit betekent dat wij in de afgelopen periode “hernieuwd” hebben kennism gemaakt en bezig zijn om het jaarrekeningproces voor komend jaar in detail uit te werken. Met afspraken over de uitvoering van de tussentijdse controle, de bespreking van o.a. de boardletter en de uitvoering van de jaarrekeningcontrole.

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk
- Aantal ontwikkelingen**
- Vertaling naar inzet van uren

2022: aantal risico's naar beneden bijgesteld, aantal belangrijke ontwikkelingen

- Voor onze accountantscontrole over 2022 stellen we het risicoprofiel naar beneden bij ten opzichte van 2021:
 - De verwachting bestaat dat over 2022 betere beheersmaatregelen zijn ingericht op het gebied van wijziging van crediteurenstamgegevens. Hierdoor is het significante risico hiervoor bijgesteld naar een normaal risico. Wij zullen de kwaliteit van de interne beheersing in de komende maanden beoordelen en indien nodig het risicoprofiel op basis daarvan bijstellen.
 - Het jaar 2021 was het eerste jaar van gewijzigde regelgeving over de financiële verwerking van subsidielasten. Op basis hiervan was het risico als significant aangemerkt. In 2022 hebben wij het risico bijgesteld naar normaal. Wij zullen hierbij overigens nog voldoende aandacht besteden aan de beheersing van het subsidieproces.
 - Ten aanzien van de controle van de overlopende passiva zijn in de afgelopen jaren steeds minder bevindingen geconstateerd (dit o.a. door interne controles hierop). Op basis hiervan kunnen wij in 2022 het risico naar beneden bijstellen. We hebben dit als "enigszins verhoogd" risico aangemerkt. Op basis hiervan kunnen wij naar verwachting minder deelwaarnemingen uitvoeren.
- In 2022 (en komende jaren) worden naar verwachting al enkele nieuwe systemen in gebruik genomen. Dit zorgt vaak voor grote migraties van data. Dit is een belangrijk element in onze controle. In dit voorstel hebben wij nog geen rekening gehouden met extra inzet (en daarmee extra uren) voor de controle van deze migraties. Naar verwachting zullen wij met name aandacht moeten besteden in 2022 aan de migratie van het salarisverwerkingssysteem. Daarbij wordt het subsidiesysteem naar verwachting per 1 januari 2023 in gebruik genomen. Voor deze migraties zullen wij beoordelen op welke wijze werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Dit zullen wij dan vertalen in een nadere inzet van uren. Ons voorstel is om dit met de organisatie af te stemmen en daar als aanvullende werkzaamheden in rekening te brengen.
- Over 2021 zijn in totaal 24 SISA-regelingen gecontroleerd. Hiervan waren vorig jaar in de bandbreedte qua uren-inzet 15 regelingen opgenomen. In de urenrange in dit voorstel gaan wij uit van in totaal 24 regelingen. Pas in januari 2023 zal naar verwachting duidelijk zijn hoeveel en welke regelingen verantwoord moeten worden door de provincie Utrecht. Dan kunnen we ook bepalen in hoeverre dit leidt tot meer of minder uren-inzet.
- De herziene controlestandaard 315R is met ingang van 2022 van toepassing. De standaard richt zich op 'het identificeren van risico's van een materieel belang door inzicht te verwerven in de organisatie en haar omgeving'. Dit betekent dat er meer aandacht wordt besteed aan een brede integrale risicoanalyse van processen en beheersmaatregelen. Ook zal er een bredere afweging ten aanzien van onder andere klimaatrisico's en IT-beheersing gemaakt moeten worden. Het betekent dat wij als accountant met het college c.q. de organisatie een brede dialoog voeren over thema's die van invloed zijn op de provincie Utrecht. We besteden meer aandacht aan een provinciebrede, integrale risicoanalyse om beter op risico's te kunnen inspelen. Kennis blijven nemen van relevante ontwikkelingen en het breder voeren van gesprekken is hierbij belangrijk. Verder is nader geduid 'wat' maar ook 'hoe' en 'wanneer' deze begripsvorming en risico-inschatting dient plaats te vinden.
- Met ingang van 2022 dienen wij te rapporteren over de risico-inschatting, opzet beheersing, onze werkzaamheden en (materiële) bevindingen ten aanzien van frauderisico's en de financiële positie (voor provincies naar verwachting door te kijken naar het stelsel van risicobeheersing). Dit betekent dat wij met meer diepgang de integrale frauderisico analyse inclusief beheersmaatregelen van provincie Utrecht moeten beoordelen. Daarnaast zal de controleverklaring worden uitgebreid met elementen rondom fraude en continuïteit.

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk
- Aantal ontwikkelingen
- **Vertaling naar inzet van uren**

Vertaling naar de inzet van uren in 2022 (1/2)

Op basis van de op de vorige pagina's opgenomen ontwikkelingen, de terugblik/voorblik en de ontwikkelingen in de afgelopen jaren (ten opzichte van moment inschrijven op offerte), hebben wij een inschatting gemaakt van de te besteden uren. Dit betreffen de uren die naar verwachting noodzakelijk zullen zijn om uiteindelijk tot een afronding te kunnen komen van de jaarrekeningcontrole.

In vorige jaren hebben wij een doorkijk gemaakt van de verwachte uren in het kader van normalisatie van de controle-uren. Zie ook onderstaand overzicht.

	Scope wijzigingen	Kwaliteit IB / Finan. Adm.	Aandacht FAC/GS	Uitvoerings Materialiteit	Significante risico's	Evaluatie	Uren (inschatting!)
2021 Schatting bij start 2020	PM	Mager/ Normaal	Gemiddeld	Laag/ Normaal	Veel/ Normaal	Gemiddeld	2.200-2.600 Ad 1)
2021 Schatting geactualiseerd	++	Mager/Normaal	Gemiddeld/ Normaal	Normaal	Veel	Gemiddeld/ Normaal	2.300-2.700 Ad 2)
2022	PM	Normaal	Normaal	Normaal	Normaal	Normaal	1.900-2.100*

Ad 1: gebaseerd op verbetering financiële systeem en de organisatie-inrichting

Ad 2: gebaseerd op verwachte verbetering interne beheersing/controles en jaarrekeningproces

Ad *: We zien hier echter dat in 2021 nog onvoldoende tot normalisatie is overgegaan en scopewijzigingen hebben plaatsgevonden. Het werkelijk aantal uren lag boven de 2.900. Dit leidt tot onderstaande status van de genoemde onderdelen:

	Scope wijzigingen	Kwaliteit IB / Finan. Adm.	Aandacht FAC/GS	Uitvoerings Materialiteit	Significante risico's	Evaluatie	Uren (inschatting!)
2022 bijgesteld	PM	Mager/normaal	Normaal	Normaal	Veel/Normaal	Normaal	zie 2/2

- Begeleidende brief
- Terugblik en doorkijk
- Aantal ontwikkelingen
- **Vertaling naar inzet van uren**

Vertaling naar de inzet van uren in 2022 (2/2)

Op grond van deze ontwikkeling en de op de vorige pagina's genoemde ontwikkelingen komen wij tot de volgende uren inzet voor 2022:

	Ureninzet
Reguliere bandbreedte 2021 (exclusief SISA en proces)	2.300 – 2.700
Aanpassing als gevolg van: - normalisatie aandacht GS/FAC - terugbrengen risico's - normalisatie evaluatie	2.000 – 2.400
Extra SISA-regelingen (uitgangspunt 24 regelingen)	Bij: 108
ISA315	Bij: 15
Extra aandachtspunten controleverklaring	Bij: 7
Migratie nieuwe systemen	PM
Urenrange 2022	2.130 – 2.530+ PM

Functie	Minimum	Maximum
Partner/director	175	208
(senior)manager	436	518
Senior associate	669	795
Associate	796	945
EDP-auditor	36	42
Fiscalist	18	22
Totaal	2.130	2.530

Gezamenlijk kijken wij hierbij hoe we het proces van de jaarrekeningcontrole zo efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren. Op basis van onze huidige inschatting houden wij in onze planning vooralsnog rekening met bovenstaande urenrange. Hierbij is bewust conform vorige jaren een range opgenomen om ook rekening te houden met eventuele tegenvallers in het proces. Wij verwachten hierbij dat wij de “ondergrens-uren” minimaal nodig zullen hebben. Uitgangspunt is dat wij, indien het proces soepeler verloopt dan verwacht, de uiteindelijk werkelijk bestede uren in rekening zullen brengen. Daarbij gaan wij uiteraard in overleg met de organisatie indien de aanlevering niet tijdig is, of niet voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Indien wij in het proces zien aankomen dat een overschrijding ontstaat van bovengenoemde range, dan zullen wij u, direct hierover onderbouwd informeren.

Op basis van de inschatting van de in te zetten uren en de contractueel afgesproken tarieven schatten wij de controlekosten voor het gehele traject op circa € 275.000 - € 325.000. In deze berekening zijn wij uitgegaan van de procentuele mix in functionarissen zoals ingezet in 2021. Uiteindelijk zullen wij de werkelijke uren in rekening brengen tegen de afgesproken tarieven. Indien uit de voortgang van de controle blijkt dat de uren of de mix van in te zetten medewerkers aanzienlijk afwijkt (zowel afwijkingen naar beneden als omhoog) zullen wij direct in overleg met u treden over de gevolgen voor de planning, de afronding van het jaarrekeningtraject en het in rekening te brengen budget.

Wij zullen voorschotnota's verzenden in lijn met de voortgang van de audit. Na afronding van de jaarrekeningcontrole zullen wij op basis van de definitieve uren een finale afrekening opstellen. Hierbij sturen wij ook een urenspecificatie van de bestede uren toe aan de griffie.